



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Karly Cháberové a soudců Štěpána Výborného a Jana Kratochvíla ve věci

žalobce: **Daniel S.,**
bytem xxx
zastoupený advokátem Mgr. Janem Švarcem
sídlem Vodičkova 695/24, 110 00 Praha 1

proti
žalovanému: **Úřad městské části Praha 14**
sídlem Bratří Venclíků 1073/8, 198 21 Praha 9

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením,

takto:

- I. Zásah žalovaného spočívající v nečinnosti ohledně zaevidování změny místa trvalého pobytu, kterou žalobce ohlásil žalovanému prostřednictvím své datové schránky dne 31. 12. 2018, byl nezákonný.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 14 342 Kč k rukám jeho zástupce Mgr. Jana Švarce, advokáta, do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a podání účastníků řízení

Shodu s prvopisem potvrzuje: Jitka Hrabíková

1. Žalobce se domáhá vydání rozsudku, kterým by soud určil, že zásah žalovaného spočívající v nečinnosti ohledně zaevidování změny místa trvalého pobytu žalobce byl nezákonný, resp. aby zakázal žalovanému v tomto zásahu pokračovat.
2. V žalobě žalobce uvádí, že dne 31. 12. 2018 ohlásil prostřednictvím datové schránky žalovanému změnu místa trvalého pobytu z adresy Xxx xxx xxx, na adresu Xxx xxx xxx. Žalovaný však v rozporu s § 10 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o evidenci obyvatel“), změnu nezaevidoval ani nezahájil řízení z moci úřední o nezaevidování změny. V této skutečnosti žalobce spatřuje nezákonný zásah.
3. S tímto tvrzením žalovaný nesouhlasí. Ve vyjádření k žalobě uvádí, že dne 2. 1. 2019 obdržel žalobcův dopis, který obsahoval kopii vyplněného nepodepsaného přihlašovacího lístku k trvalému pobytu a kopii nájemní smlouvy. Dne 3. 1. 2019 žalovaný zaslal žalobci vyrozumění, že přihlášení k trvalému pobytu nelze provést elektronicky, ale pouze osobně, jak vyplývá z § 10 odst. 6 písm. a) a b) zákona o evidenci obyvatel, které je speciální k § 37 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Žalobce na dopis žalovaného nereagoval a dále ho již žádným způsobem nekontaktoval. Následně podal žalobu a dne 1. 4. 2019 se dostavil do sídla žalovaného, kde byla změna jeho trvalého pobytu provedena. Vzhledem k tomu, že žalobce nesplnil zákonné náležitosti požadované při ohlášení změny trvalého pobytu (tj. nepředložil podepsaný přihlašovací lístek a neprokázal totožnost občanským průkazem), nelze výše uvedený postup považovat za ohlášení změny trvalého pobytu. Proto žalovaný navrhuje, aby soud žalobu zamítl.
4. V replice ze dne 25. 5. 2019 žalobce dodává, že dle § 18 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o elektronických úkonech“), má úkon učiněný prostřednictvím datové schránky stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný; přihlašovací lístek zaslaný datovou schránkou tedy nemusel být podepsaný. Dále je žalobce přesvědčen, že ze zákona o evidenci obyvatel nevyplývá podmínka osobního ohlášení změny. Dle § 10 odst. 11 tohoto zákona je možné daný úkon provést na základě plné moci a v takovém případě nepřipadá v úvahu prokazování totožnosti na místě ani oddělování vyznačené části občanského průkazu. Přestože lze připustit, že ustanovení, jichž se žalovaný dovolává, jsou formulována primárně pro osobní ohlášení změny, nelze je interpretovat jako překážku elektronického podání. Ustanovení § 10 odst. 6 písm. b) zákona o evidenci obyvatel je třeba vykládat extenzivně v tom smyslu, že prokázání totožnosti je dostatečně provedeno prostřednictvím datové schránky, neboť se jedná o standardní způsob prokazování totožnosti v oblasti správního práva. Proto se rovněž neuplatní hypotéza § 10 odst. 7 zákona o evidenci obyvatel, jelikož totožnost nebyla prokázána občanským průkazem. I kdyby soud dospěl k závěru, že totožnost nelze prokázat prostřednictvím doručení datovou schránkou, byl žalovaný povinen podle § 10 odst. 9 zákona o evidenci obyvatel vyzvat ohlašovatele, aby se dostavil a předložil průkaz totožnosti podle § 36 odst. 5 správního řádu. To však žalovaný neučinil. Žalobce proto setrvává na žalobě.

II. Argumentace účastníků při jednání

5. Žalobce při jednání setrval na své předchozí argumentaci. Zdůraznil, že za samotný zásah považuje skutečnost, že již ke dni podání žádosti nebyla zaevidována změna místa jeho trvalého bydliště.
6. Žalovaný odkázal na svá předchozí vyjádření a uvedl, že na webových stránkách se žalobce mohl seznámit s tím, jak při změně místa trvalého bydliště postupovat. Zdůraznil, že totožnost osoby lze prokázat pouze její osobní přítomností při podání žádosti.

III. Posouzení žaloby Městským soudem v Praze

7. Podle § 82 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), „každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem,

pokynem nebo donucením správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný“.

8. Vzhledem k tomu, že dle správního spisu zásah, který je předmětem projednávané věci, již odezněl (dne 1. 4. 2019 žalovaný zaevidoval změnu žalobcova trvalého pobytu), soud především posuzoval, zda byl žalovaný zásah nezákonný. Přitom v souladu s § 87 odst. 1 s. ř. s. vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době zásahu.
9. Žaloba je důvodná.
10. Podle § 10 odst. 6 zákona o evidenci obyvatel „při ohlášení změny místa trvalého pobytu podle odstavce 5 je občan povinen a) vyplnit a podepsat přihlašovací lístek k trvalému pobytu (dále jen "přihlašovací tiskopis"), který obsahuje údaje o
 1. jménu, popřípadě jménech, příjmení a rodném čísle, předchozí a nové adrese místa trvalého pobytu občana,
 2. vlastníku objektu, kterým se rozumí jméno, příjmení a adresa místa trvalého pobytu u fyzické osoby nebo název a sídlo u právnické osoby;b) prokázat totožnost občanským průkazem nebo, nemá-li platný občanský průkaz, jiným obdobným dokladem, který je veřejnou listinou;
 - c) doložit vlastnictví bytu nebo domu, nebo doložit oprávněnost užívání bytu (...)“.
11. Dle § 10 odst. 11 zákona o evidenci obyvatel „za občana může změnu místa trvalého pobytu ohlásit člen domácnosti, jehož oprávnění k zastupování občana bylo schváleno soudem, nebo jím pověřený zmocněnec na základě zvláštní plné moci s úředně ověřenými podpisy“.
12. Dle § 18 odst. 2 zákona o elektronických úkonech „úkon učiněný osobou uvedenou v § 8 odst. 1 až 4 nebo pověřenou osobou, pokud k tomu byla pověřena, prostřednictvím datové schránky má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný, ledaže jiný právní předpis nebo vnitřní předpis požaduje společný úkon více z uvedených osob“.
13. Jádrem sporu nyní řešené věci spočívá v posouzení, zda žalovaný postupoval nezákonně, když nezaevidoval změnu trvalého pobytu na základě ohlášení, které žalobce zaslal žalovanému ze své datové schránky. Z výše citovaných ustanovení vyplývá, že pro řádně ohlášení změny trvalého pobytu je třeba 1) vyplnit a podepsat přihlašovací lístek k trvalému pobytu a 2) prokázat totožnost občanským průkazem. Vedle toho je ohlašovatel povinen doložit oprávněnost užívání bytu, ovšem tato podmínka nebyla mezi stranami sporná, neboť žalobce ke své žádosti doložil smlouvu o nájmu bytu ze dne 31. 3. 2019.
14. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě uvedl, že ohlásit změnu trvalého pobytu je možné pouze osobně; dle soudu však tato podmínka z § 10 odst. 6 zákona o evidenci obyvatel nevyplývá. Citované ustanovení pouze stanoví povinnost předložit podepsaný přihlašovací lístek k trvalému pobytu a prokázat svoji totožnost. Soud proto dále posuzoval, zda byl žalovaný povinen zaevidovat změnu, byť žalobce ohlašovací lístek nepodepsal a ohlášení zaslal ze své datové schránky.
15. Ohledně první otázky soud dospěl k závěru, že postup žalobce byl dostačující. Tato skutečnost vyplývá z § 18 odst. 2 zákona o elektronických úkonech, podle něhož úkon učiněný prostřednictvím datové schránky má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný. Citované ustanovení stanoví tzv. fikci podpisu, která nastává, pokud osoba mající oprávnění k datové schránce z této schránky učiní úkon. Byť tento úkon není podepsaný, samotné užití datové schránky podpis „nahrazuje“ a podání má stejné účinky jako by bylo učiněno písemně a podepsané (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 2. 2012, sp. zn. 8 As 89/2011-31).

16. Ohledně druhé otázky, tedy ověření totožnosti v důsledku doručení datovou schránkou, soud uvádí následující. Předně je třeba zdůraznit, že samotný zákon o evidenci obyvatel výslovně umožňuje ve svém § 10 odst. 11, aby ohlášení za občana učinil jeho zmocněnec na základě zvláštní plné moci s úředně ověřenými podpisy. Je tedy zřejmé, že tento zákon nevyžaduje osobní účast ohlašovatele, ale smyslem § 10 odst. 6 zákona o evidenci obyvatel je pouze zajištění ověření totožnosti ohlašovatele.
17. Dále vzal soud v úvahu, že datová schránka je elektronické úložiště, které je mj. určeno k provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci (§ 2 odst. 1 písm. b) zákona o elektronických úkonech] a které je zřizováno a spravováno Ministerstvem vnitra. Vzhledem k tomu, že úkony učiněné oprávněnou osobou z datové schránky nemusejí být v souladu s § 18 zákona o elektronických úkonech podepsány, ani nevyžadují ověření totožnosti připojením zaručeného elektronického podpisu ve smyslu zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, samotná datová schránka musí být koncipována tak, aby sama o sobě dostatečně garantovala totožnost osoby, která prostřednictvím schránky jedná. Touto garancí je vedle technických prostředků zejména proces, jímž lze datovou schránku zřídít. Dle § 3 odst. 4 zákona o elektronických úkonech musí žádost o zřízení datové schránky fyzické osoby obsahovat úředně ověřený podpis fyzické osoby. Tímto požadavkem je zajištěna totožnost osoby, která žádá o datovou schránku, a zároveň je vyloučeno, aby datovou schránku užívala jiná osoba, než na jejíž jméno byla zřízena. Zákon o elektronických úkonech dále výslovně určuje, které osoby mají k datové schránce přístup – vedle osoby, pro niž byla datová schránka zřízena, je to rovněž osoba pověřená, pokud své pověření prokáže. Konečně má pak Ministerstvo vnitra povinnost v souladu s § 10 odst. 1 zákona o elektronických úkonech zaslat přístupové údaje k datové schránce výhradně do vlastních rukou oprávněné osobě, pro niž je datová schránka zřízena.
18. S ohledem na právě řečené je dle soudu nepochybné, že samotný mechanismus zřízení a správy datové schránky obsahuje dostatečné garance proti zneužití neoprávněnou osobou a potvrzuje totožnost osoby, která prostřednictvím datové schránky jedná (viz rovněž rozsudek krajského soudu v Brně ze dne 6. 11. 2018, č. j. 63 A 7/2018-29). Ostatně prostřednictvím datových schránek (bez opatření zprávy uznávaným elektronickým podpisem) se běžně podávají právně závazná podání ke všem typům správních orgánů a soudů, aniž by bylo třeba takové úkony následně písemně potvrdit. Soud neshledal žádný důvod, proč by v nyní řešeném případě tato pravidla neměla být použitelná, a proto rozhodl, jak uvedeno ve výroku tohoto rozsudku.

IV. Závěr

19. Jelikož žaloba byla důvodná, určil soud v souladu s § 82 s. ř. s., že zásah žalovaného spočívající v nečinnosti ohledně zaevidování změny místa trvalého pobytu, kterou žalobce ohlásil prostřednictvím své datové schránky dne 31. 12. 2018, byl nezákonný. Žalovaný byl povinen již na základě žádosti žalobce ze dne 31. 12. 2019 doručené datovou schránkou provést změnu místa trvalého bydliště žalobce a pokud tak neučinil, postupoval nezákonně.
20. Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s., dle něhož má právo na náhradu nákladů ten účastník, který byl v řízení úspěšný. Náklady žalobce tvoří jednak soudní poplatek ve výši 2 000 Kč, dále pak tři úkony právní služby podle § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), tedy převzetí právního zastoupení, podání žaloby a účast na ústním jednání. Podle § 7 bodu 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu, činí výše odměny za jeden úkon právní služby 3 100 Kč (3 x 3 100 = 9 300). Náhrada hotových výdajů pak dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu tvoří 300 Kč za každý úkon (3 x 300 = 900). Advokát žalobce je plátcem daně z přidané hodnoty, odměna se tak zvyšuje o částku 2 142 Kč, kterou je advokát povinen odvést z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů. Spolu se soudním poplatkem je tedy žalovaný povinen zaplatit žalobci celkem 14 342 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 23. října 2019

JUDr. Karla Cháberová v. r.
předsedkyně senátu